

protiví jejím úředním úkonům, ji obrožuje nebo ji slovy nebo skutky uráží (vyhl. min. fin. ze dne 30. října 1858 č. 195 ř. z. a výn. min. fin. ze dne 27. července 1864 č. 64 ř. z.).

c) Osoby zřízené k ochraně lesů a polí smí ihned zatknouti osoby, kteréž postihly při spáchání pychu lesního nebo krádeže polní nebo na škodě v poli, nebo které jsou podezřely z pychu lesního, jsou-li osoby tyto neznámy nebo nemají stálého bydliště; jiné známé osoby pak smí zatknouti, protiví-li se jim, spílají jim nebo na ně ruku vztáhnou, nebo je-li značnou škoda jimi způsobená. Zatčené osoby jest ihned odevzdati úřadu (§ 57 pat. ze dne 3. prosince 1852 č. 250 ř. z. a § 14 nař. ze dne 30. ledna 1860 č. 28 ř. z.).

d) Obdobná ustanovení platí o osobách zřízených k ochraně honitby.

Rozklad čili představení.

I. Pojem.

Rozkladem rozumí se zakročení strany, kterým u nějakého úřadu blíže vysvětluje a vykládá věcný dosah jisté žádosti, o které tento úřad zcela nebo z části nepříznivě rozhodl, za tím účelem, aby domohla se změny úředního rozhodnutí u té instance, která je vynesla.

II. Řízení nesporné.

Kdežto řízení sporné rozkladu nezná, jest v řízení nesporném rozklad výslovně připuštěn, ježto řízení nesporné zbudováno jest na zásadách zcela jinakých, než-li řízení sporné, a ježto na poli tomto musí býti ponechána soudci volnost změnití vyřízení učiněná, pokud jimi třetí osoby práv nenabyly. V řízení nesporném lze podati rozklad o sobě nebo ve spojení s rekuresem. Soudci v I. instanci jest pak zůstaveno změnití opatření svá a vyřídití rozklad, pokud třetí osoby nijakých práv opatřeními jeho nenabyly. Má-li soudce za to, že není k tomu povolán, může, byl-li podán pouze rozklad, odkázati stranu na dřívější opatření a zároveň ji poučiti o důvodech opatření toho, ač-li se tak již nestalo. Byl-li však s rozkladem spolu podán i rekurs, jest předložiti rekurs představenému úřadu k rozhodnutí. Rozklad dlužno podati do 14 dnů ode dne doručení; soud může však dle volného uvážení svého i po uplynulé lhůtě přihlídati k rozkladu, dá-li se opatření změnití bez újmy pro třetí osoby (§§ 9—11 čís. pat. ze dne 9. srpna 1854).

III. Řízení správní.

I v řízení správním připouští se rozklad, a i zde s tím obmezením, že učiněné opatření smí býti jen potud k rozkladu podanému změněno, pokud dotyčným rozhodnutím třetí osoby nenabyly jistých práv. Jakožto jistý druh rozkladu jeví se býti patrně i reklamace, kteréž se podávají do zákonné lhůty k nabytí volebního práva nebo za účelem osobního plnění státu nebo obcím (služba vojenská, úřad porotní) z toho důvodu, aby v prvním případě dostalo se komusi volebního práva nebo kdosi vyloučen byl ze seznamů voličů, v posledních pak případech k tomu cíli, aby kdo byl osobní povinnosti sprostěn, pokud se týká, aby nabyl domnělého veřejného práva.

IV. Právo poplatkové.

Co do poplatkové povinnosti sluší rozhodnouti, zda byl podán rozklad samotný, tedy nikoli ve spojení s rekuresem, či ve spojení s rekuresem.

V onom případě dlužno kolkovati rozklad tímtež kolkem jako žádosti, v tomto případě podléhá rozklad kolku jako rekurs.

Bezpodmínečně osvobozeny jsou od kolku rozklady, které týkají se předepsání poplatků nebo vymožení zákonem připuštěného snížení a nahrazení veřejných dávek nebo správnosti a právoplatnosti předepsaného kolku nebo přímých poplatků (p. s. 44 *qu*) popl. z.) a podobně i reklamace, o nichž se stala zmínka svrchu v odst. III.

Rozloučení manželství viz Manželství, X.

Rozpočet (Budžet).

Rozpočtem v nejširším slova smyslu rozumí se přehled vydání nějakého soukromého neb veřejného hospodářství pro určité období a přehled příjmů, které k tomu jsou po ruku; v užším slova smyslu rozumí se tím takový návrh, který se činí pro hospodářství veřejná, a v nejužším slova smyslu znamená budžet návrh (předlohu) hospodářství státního pro určitou periodu. Názvu budžet počalo se užívat pro pojem tento odtud, že v Anglii — kolébce života konstitučního — na konci zasedání předkládal kancléř sněmovně obcí ze svého portefeuille seznam vydání, která dlužno uhraditi, a seznam příjmů, které se k tomu mají povolit. Od křesla (portefeuille) tohoto byl pak návrh (předloha) sama nazvána budžetem rovněž jako od měšce státu anglického.

I. P o j e m.

Budžet jest předkem hospodářským, národohospodářským pojmem; pojmem právním a to pojmem práva veřejného stává se tím, že vyhledává se ku povolení příjmů a vydání v rozpočtu některé veřejné korporace obsažených souhlasu určitých sborů zastupitelských; zvláště pak podmínkou pro povolení rozpočtu státního jest souhlas zastupitelstva lidu. Toto povolovací právo vzešlé z práva stavů povolovati berně pokládáno bylo již od počátku éry konstituční za jedno z nejdůležitějších práv zastupitelstva lidu, jelikož tím nabývá ono rozhodného vlivu na správu státní povolujíc vydání potřebná na správu státní a příjmy k úhradě jich. Ovšem otázka, jaký význam má toto povolení, jest jednou z nejspornějších otázek práva veřejného. Namítá se totiž, jaké důsledky vyvolány býti mohou, zamítne-li zastupitelstvo lidu zúplna nebo z části rozpočet? Jest jasno, že zamítnutí takové nemůže zastaviti hospodářství státního, že tudíž podnikána býti musí vydání a vymáhány příjmy k tomu nezbytné. To jest předkem patrné pokud jde o takové výdaje, které spočívají na nějakém titulu právním, jako ku př. služné, pense, smluvené dávky (plnění) atd. Totéž platí však i o jiných vydáních. Nemá-li se takovýmto odepřením rozpočtu přivoditi pro stát samotný neblahý konflikt mezi exekutivou (mocí výkonnou) a zákonodárstvím, dlužno za správný názor prohlásiti, že zamítnutím rozpočtu posunuje se toliko průvodní břímež mezi mocí výkonnou a zastupitelstvem lidu. Je-li rozpočet povolen, jest exekutiva vydávajíc peníze, pokud se týká, vybírajíc jednotlivé příjmy chráněna čísly rozpočtu; není-li rozpočet povolen, musí exekutiva jednotlivá čísla vydání i příjmů před zastupitelstvem lidu ospravedlniti a zjednati dodatečnou bezzáručnost. Konflikt takovýto utahuje ovšem v sobě vždycky velké nebezpečí a může snadno vésti ku převratu v ústavě státní. Aby se tudíž i formálně obešly takovéto časové periody bez rozpočtu, sáhá se k t. zv. prozatímním rozpočtům, není-li včas sestaven rozpočet řádný.